

УДК 338

Пилипів В. В.

д.е.н., проф., провідний науковий співробітник

Науково-дослідний центр з проблем оподаткування Національного університету Державної податкової служби України (м. Ірпінь)

МЕХАНІЗМИ ТА ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

У статті розглянуто сутність та основні важелі та заходи державного регулювання туристичного комплексу України, досліджено вплив місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування на раціональне використання існуючого туристсько-рекреаційного потенціалу регіону, а також розглянуто процес державного регулювання управління розвитком туристичного комплексу через визначення регламентуючих, стимулюючих, соціальних, коригуючих та контролюючих механізмів

Ключові слова: державне регулювання, механізми розвитку туристичного комплексу

Постановка проблеми. Сьогодні феномен туризму є одним із визначальних чинників відтворення інтелектуальних та продуктивних сил суспільства, розвитку духовної культури українського народу, високого культурного й ділового збагачення, а також адаптації країни до вимог Євросоюзу. Зазначимо, що останнім часом туристична сфера стає каталізатором, який стимулює активний розвиток окремих секторів національного господарства в цілому та соціально-економічного розвитку країни, зокрема. Це свідчить про те, що туристичний комплекс (далі – ТК), який включає в себе сукупність підприємств, що забезпечують виробництво та реалізацію туристичних послуг повинен регулюватися державою.

Разом з тим, необхідно підкреслити, у законодавчих актах, що регулюють туристичну діяльність в Україні, відсутнє визначення поняття державного регулювання у сфері туризму. Тобто, для реалізації державної політики у сфері туризму необхідно визначити поняття «державне регулювання розвитку туристичного комплексу». Вирішення цієї проблеми буде сприяти визначенню удосконалення напрямів державного регулювання розвитку ТК, забезпеченню сталого розвитку туризму.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі питання, що стосуються досліджуваної тематики вивчались багатьма вченими як вітчизняними так і зарубіжними. Серед них слід відмітити праці Ю.В. Алексєєвої, В.Д. Бакуменка, В.Г. Бодрова, В.М. Вакуленка, І.В. Валентюк, Л.І. Давиденко, В.М. Князева, Ю.О. Куца, О.Ю. Лебединської, В.І. Лугового, О.Ю. Оболенського, М.І. Пірен, Є.В. Ромата, Г.П. Ситника, С.В. Сьоміна, А.М. Ткаченка, А.О. Чечель, О.С. Шаптала та ін.

Виклад основного матеріалу. Формування та розвиток вітчизняного туристичного комплексу відповідно до світових вимог неможливий без державної підтримки. Держава, визнаючи туристичну діяльність як одну з пріоритетних галузей національної економіки, здійснює її регулювання відповідно до таких принципів: сприяння туристичній діяльності і створення сприятливих умов для її розвитку; визначення і підтримка пріоритетних напрямів туристичної діяльності; формування уявлення про Україну як про країну, сприятливу для туризму; здійснення підтримки і захисту українських туристів, туроператорів, турагентів і їх об'єднань.

Одним з чинників, що негативно впливає на успішність реалізації заходів держави з регулювання туризму, є недосконалість концептуальних засад його розвитку, які б враховували потреби туристів та держави за основними видами туризму України. Отже, зважаючи на вищезазначене, зауважимо, що головною метою державного регулювання розвитку ТК України є створення сучасного високоефективного і конкурентоспроможного туристичного продукту, який забезпечить, з однієї сторони, широкі можливості задоволення потреб

українських і зарубіжних громадян в туристських послугах, з другої сторони, – це значний вклад у розвиток економіки, у тому числі за рахунок збільшення кількості робочих місць, надходження податків до місцевого бюджету, притоку іноземної валюти, охорони і раціонального використання культурної і природної спадщини.

Аналіз економічних показників розвитку ТК України свідчить про недостатню дієвість та активність господарської туристичної діяльності, що потребує на загальнодержавному та регіональному рівнях розробки і впровадження системи заходів щодо підвищення ефективності державного регулювання розвитку туристичного комплексу.

Такий стан проблеми свідчить про те, що місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування не достатньо впливають на раціональне використання існуючого туристсько-рекреаційного потенціалу регіону. Для їх вирішення потрібно визначення конкретних механізмів державного регулювання. До теперішнього часу практично не визначені механізми, за допомогою яких місцеві органи влади змогли б впливати на соціально-економічний розвиток міста чи села. «Ефективність механізмів державного управління є ключовим фактором у сфері державних реформ багатьох країн, у тому числі і для України». «Лише за наявності досконалого механізму може здійснюватися ефективне державне управління» [6].

Аналізуючи такий стан справ, враховуючи результати досліджень з питань державного регулювання сфери туризму, можна визначити основні економічні та фінансові заходи щодо підвищення ефективності державного регулювання сфери туризму. Крім цього, необхідно здійснити організаційно-кадрове забезпечення впровадження зазначених заходів.

Серед економічних заходів, перш за все, визначальний вплив мають фінансові і грошово-кредитні заходи. Тобто це надання одноразових, тимчасових і постійних субсидій, дотацій, позик, кредитів, премій, грантів, податкових пільг з надання туристичних послуг з метою підвищення їх привабливості. За допомогою зазначених заходів можливо здійснювати вплив

на професійну переорієнтацію робочої сили, її просторове переміщення, компенсацію затрат на переїзд та грошову допомогу на придбання житла.

Державне регулювання розвитку туристичного комплексу на регіональному рівні передбачає постановку конкретних завдання з розвитку туристичної індустрії, формування цивілізованої сфери туристичних послуг, вдосконалення форм туристичного обслуговування громадян.

Державне регулювання здійснюється за допомогою механізмів та засобів реалізації, які повинні забезпечити вироблення різних напрямів розвитку туристичного комплексу. Тобто, процес державного регулювання розвитку туристичного комплексу потребує вжиття комплексу організаційних, фінансових і управлінських заходів як складових ефективної реалізації державної політики в сфері туризму. Враховуючи зазначене можна розглядати державне регулювання розвитку туристичного комплексу через визначення таких основних механізмів: а) регламентуючі – держава за допомогою законів, нормативно-правових актів, нормативів встановлює певні правила діяльності різних видів туристичної діяльності, визначає правовий простір; б) стимулюючі – передбачає способи підтримки рівня діяльності організацій туристичної інфраструктури та їх стимулювання; в) соціальні – передбачає регулювання державою соціально-економічних відносин, які б забезпечували доступ до туристичних та екскурсійних послуг дітям, молоді, людям похилого віку, інвалідам та малозабезпеченим громадянам шляхом запровадження пільг стосовно цих категорій осіб; г) коригуючі – передбачає створення сприятливих умов для розвитку та гармонізації податкового, валютного, митного, прикордонного та інших видів регулювання; д) контролюючі – означає державний нагляд і контроль за виконанням і дотриманням законів; е) організаційні – передбачає удосконалення структури державного регулювання та управління, шляхом розмежування повноважень центральних та місцевих органів виконавчої влади, шляхів взаємодії органів місцевого самоврядування з суб'єктами господарювання, системи підвищення кваліфікації державної служби та посадових осіб місцевого самоврядування.

Отже, державне регулювання розвитку ТК має опиратись на конкретні механізми та важелі. Перспективи подальших досліджень у даному напрямі вбачаємо у визначенні основних механізмів вдосконалення державного регулювання розвитку ТКУ.

Список використаної літератури

1. Державне та муніципальне управління в галузі туризму. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tourism.if.ua/ua/tourism/doc>.
2. Виноградова О.В. Концепція організаційно-економічного розвитку спортивного туризму в Україні / О.В. Виноградова, О.А. Стельмах // Економіка Криму, 2011. – Вип. 4. С. 167-174.
3. Явкін В.Г. Проблеми географії та менеджменту туризму / В.Г. Явкін, В.П. Руденко, О.Д. Король. – Чернівці: Рута, 2006. – 260 с.
4. Кудла Н.Є. Менеджмент туристичного підприємства / Н.Є. Кудла. – К.: Знання, 2012. – 343 с.
5. Пуцентейло П.Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва: навч. посіб. / П.Р. Пуцентейло. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.
6. Туризм. Swot-анализ. Имидж Украины. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://pidruchniki.ws/11510513/turizm/swot-analiz_imidzhu_ukrayini#145

ПЫЛЫПОВ В. В. МЕХАНИЗМЫ И СРЕДСТВА РЕАЛИЗАЦИИ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ РАЗВИТИЯ ТУРИСТИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА УКРАИНЫ

В статье рассмотрен процесс государственного регулирования туризма в Украине, исследовано влияние местных органов исполнительной власти и органов местного самоуправления на рациональное использование существующего туристско-рекреационного потенциала региона, а также

рассмотрен процесс государственного регулирования развития туристического комплекса с помощью регламентирующих, стимулирующих, социальных, корректирующих и контролирующих механизмов.

Ключевые слова: государственное регулирование, регламентирующий, стимулирующий, социальный, корректирующий и контролирующий механизмы развития туристического комплекса.

PYLYPIV V. V. MECHANISMS AND MEANS OF STATE REGULATION OF TOURISM COMPLEX OF UKRAINE

This paper describes how state regulation of tourism in Ukraine, the influence of local authorities and local governments on sustainable use of existing tourist and recreational potential, and describes how government regulation of the tourist complex by defining regulatory, incentive, social adjustment and control mechanisms.

Keywords: state regulation regulating, mechanisms of the tourist complex.